

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 431/2011-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., P., toho času v Ústave na výkon väzby B., zastúpeného Mgr. R. T., PhD., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčín sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 a čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 26/2010 a Krajského súdu v Trenčíne v konaní sp. zn. 23 Tpo 24/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2010 doručená sťažnosť M. M., P., toho času v Ústave na výkon väzby Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 a čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru postupmi Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 26/2010 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tpo 24/2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre trestný čin krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, pre ktorý mu bolo obvinenie vznesené uznesením z 13. júla 2009.

V rámci predmetného trestného konania bol sťažovateľ na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. 0 Tp 16/2010 z 3. apríla 2010 vzatý do väzby, proti ktorému podal sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 23 Tpo 12/2010 z 15. apríla 2010 tak, že sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

Sťažovateľ žiadosťou predloženou okresnému súdu 11. mája 2010 žiadal v zmysle ustanovenia § 79 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) o prepustenie na slobodu. V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že *«Opatrením predsedníčky okresného súdu Spr. 421/10 z 10.05.2010 došlo v rozpise Plánu dosaziteľnosti okresného súdu k zmene tak, že v dňoch od 10.05.2010 do 17.05.2010 bude vykonávať pohotovosť JUDr. R. J. a D. M. (namiesto JUDr. H. L. a D. A. z dôvodu čerpania dovolenky) (ďalej aj ako „opatrenie z 10.05.2010“)*».

Sťažovateľ pri prejedávaní predmetnej žiadosti o prepustenie na slobodu počas výsluchu na okresnom súde vzniesol námietku zaujatosti, pretože bol toho názoru, že k zmene v osobe zákonného sudcu došlo nezákonným spôsobom.

Uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 26/2010 z 21. mája 2010 bolo v zmysle ustanovenia § 32 ods. 3 Trestného poriadku o predmetnej námietke rozhodnuté tak, že zákonný sudca pre prípravné konanie nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie na slobodu. O sťažnosti, ktorú podal sťažovateľ proti tomuto uzneseniu, rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010, ktorým ju ako nedôvodnú zamietol. Toto uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 21. júna 2010.

Okresný súd následne uznesením sp. zn. 0 Tp 26/2010 z 25. júna 2010 žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu zamietol a uznesenie sťažovateľovi doručil 28. júna 2010. O sťažnosti podanej proti tomuto uzneseniu krajský súd rozhodol uznesením sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010, ktorým sťažnosť ako nedôvodnú zamietol. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 26. júla 2010.

Sťažovateľ v sťažnosti predstrel námietku porušenia „*práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy, čl. 5 ods. 4 dohovoru)*“ uzneseniami krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010 a sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 dôvodiac ústavnou požiadavkou na zabezpečenie princípu zákonného sudcu, ktorou je pridelenie napadnutej veci podľa vopred daných zásad náhodným výberom v súlade s rozvrhom práce zostaveným predsedom súdu po predchádzajúcom prerokovaní so sudcami a vyššími súdnymi úradníkmi príslušného súdu a zároveň obsahujúcim predpísané obsahové náležitosti. V tejto súvislosti sťažovateľ predstrel túto rozsiahlu argumentáciu:

«Podľa § 3 ods. 3 veta prvá zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona č. 757/2004 Z.z.“) zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci.

Podľa § 51 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. ak tento zákon neustanovuje inak, veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce pridelujú jednotlivým

senátom, samosudcom a súdnym úradníkom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Podľa § 51 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. ak nie je možné prideliť vec náhodným výberom a ide o potrebu pridelenia veci na rozhodnutie bez zbytočného odkladu v prípadoch rozhodovania o ustanovení obhajcu, o príkaze na zatknutie, o väzbe, o príkaze na domovú prehliadku, o príkaze na odpočívanie a záznam telekomunikačných činností, o príkaze na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo iných záznamov, o príkaze na vyšetrovanie duševného stavu, o súhlase na použitie informačno-technických prostriedkov, 5) o predbežnom opatrení podľa osobitného zákona a v ďalších prípadoch ustanovených osobitným zákonom, veci sa pridelujú v súlade s rozvrhom práce spôsobom určeným v rozvrhu práce tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí.

Podľa § 27 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov predseda príslušného súdu 11a) vypracuje podľa konkrétnych podmienok súdu rozvrh služieb, v ktorom určí potrebný počet sudcov, ktorí budú ako sudcovia pre prípravné konanie v pracovnom čase, ako aj mimo neho v rámci pracovnej pohotovosti vykonávať úkony pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vrátane rozhodovania o príkaze na sledovanie osôb a vecí, príkazu na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov, príkazu na odpočívanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a príkazu na použitie agenta (ďalej len „osobitný zaisťovací úkon“) podľa osobitného predpisu; 12) v rozvrhu služieb určí aj ďalších sudcov na zastupovanie v mimoriadnych prípadoch, napríklad počas práceneschopnosti.

Podľa § 52 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z.z. zmeny a dodatky rozvrhu práce, ktoré sa dotýkajú sudcov a súdnych úradníkov poverených konaním a rozhodovaním, vykoná predseda súdu spôsobom určeným v rozvrhu práce po ich prerokovaní v sudcovskej rade.

Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z.z. o náležitostiach rozvrhu práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 118/2005 Z.z.“) zmena rozvrhu práce sa vykonáva dodatkom k rozvrhu práce (ďalej len „dodatok“).

Podľa § 9 ods. 2 vyhlášky č. 118/2005 Z.z. ak tak ustanovuje zákon, predseda súdu prerokuje zmeny rozvrhu práce so sudcovskou radou príslušného súdu.

Podľa § 9 ods. 3 vyhlášky č. 118/2005 Z.z. každý dodatok musí obsahovať označenie súdu, spisovú značku, pod ktorou je vedený v správnom registri, miesto a dátum vydania dodatku, označenie "DODATOK" spolu s poradovým číslom dodatku a označením rozvrhu práce, ktorého sa týka, údaj o dátume účinnosti zmeny rozvrhu práce, odtlačok okrúhlej úradnej pečiatky súdu a podpis predsedu súdu. Dodatok sa vyhotoví podľa vzoru uvedeného v prílohe č. 3.

Podľa § 9 ods. 3 vyhlášky č. 118/2005 Z.z. predseda súdu vydá dodatok s dostatočným časovým predstihom, spravidla 15 dní, pred navrhovanou účinnosťou zmeny rozvrhu práce tak, aby sa so zmenou rozvrhu práce mohli oboznámiť sudcovia, súdni úradníci, ďalší zamestnanci príslušného súdu, ktorých sa zmena týka, a zamestnanci ministerstva.

2.3

Podľa písm. d) oddielu A) súdny register trestných vecí časti prehľad súdnych registrov a používané skratky rozvrhu práce okresného súdu na rok 2010 Spr. 972/09 (ďalej aj ako „rozvrh práce“; zdroj: <http://www.iustice.gov.sk/wfh.aspx?pg=lb6&htm=:14/rs/2010/ospb.htm>) do súdneho registra „Tp“ - register trestných vecí prípravného konania sa zapisuje najmä návrh na vzatie obvineného do väzby.

Podľa rozvrhu práce medzi veci zapisované do registrov mimo náhodného výberu pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom patrí aj agenda rozhodovania v prípravnom konaní (agenda sudcu pre prípravné konanie) registra Tp súdneho oddelenia T.

Podľa bodu 13 časti zákonný sudca rozvrhu práce veci, ktoré sú zapisované do registrov mimo náhodného výberu musia byť opatrené podacou pečiatkou, z ktorej jasne vyplýva dátum, hodina a minúta prijatia, počet podaní a príloh a tieto budú pridelené podľa rozvrhu práce alebo rozpisu pohotovostí, ktorý je prílohou rozvrhu práce.

Podľa bodu 26 časti zákonný sudca rozvrhu práce zástupcom zákonného sudcu v registri „Tp“ je sudca, ktorý je určeným zástupcom podľa štvrtročného rozpisu služieb pracovnej pohotovosti sudcov, tvoriaceho súčasť rozvrhu práce.

Podľa rozvrhu práce rozvrh nariadených pohotovostí pre rok 2010 je daný rozpisom nariadených pohotovostí.

Podľa rozvrhu práce rozvrh pohotovostí Okresného súdu v Považskej Bystrici, určuje rozpis predsedníčky súdu -1, j. plán dosažiteľnosti sudcov a asistentiek v pracovnej dobe a v dobe mimopracovnej, ktorý je prílohou rozvrhu práce a štvrťročne sa aktualizuje.

Z prílohy č. 3 zoznam sudcov s nariadenou pohotovosťou /plán dosažiteľnosti/ rozvrhu práce a zo samotného rozvrhu práce vyplýva, že v období od 7.30 hod. dňa 29.03.2010 do 7.30 hod. dňa 05.04.2010 mala pohotovosť sudkyňa Mgr. J. P. a jej zástupcom bol JUDr R. J.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že podľa prílohy č. 3 rozvrhu práce JUDr. M. Č. nebol zákonným sudcom na rozhodovanie o návrhu okresnej prokurátorky z 02.04.2010, keď v súlade so zákonom na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci, ako ustanovuje § 3 ods. 3 veta prvá zákona č. 757/2004 Z.z., bola zákonným sudcom sudkyňa Mgr. J. P., resp. pri splnení podmienok stanovených v rozvrhu práce jej zástupca JUDr. R. J.

Pokiaľ sa v uznesení krajského súdu z 15.04.2010 vo vzťahu k námietke sťažovateľa ohľadne jeho odňatia zákonnému sudcovi uvádza, že „Vyžiadal si rozvrh práce - plán dosažiteľnosti Okresného súdu v Považskej Bystrici, z ktorého jednoznačne vyplýva, že sudcom, ktorý mal v dňoch 29.3.2010 až 5.4.2010 dosažiteľnosť, bol JUDr. M. Č. a ako zastupujúci je uvedený sudca JUDr. J.“, sťažovateľ má i naďalej za to, že v súvislosti so vzatím do väzby boli v rozpore s čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 Dohovoru odňatý zákonnému sudcovi a o návrhu okresnej prokurátorky z 02.04.2010 nerozhodol „súd zriadený zákonom“ (mutatis mutandis rozsudok ESLP vo veci Posokhov proti Rusku z 13.2.2003, §§ 38-41). Rovnako o návrhu okresnej prokurátorky z 02.04.2010 nerozhodol sudca, ktorý by bol nestranný, nakoľko tento vadný postup posudzovaný na základe objektívneho kritéria vzbudzuje opodstatnené pochybnosti o nestrannosti sudcu, ktorý o návrhu okresnej prokurátorky z 02.04.2010 rozhodol (mutatis mutandis rozsudky ESLP vo veciach Cubber proti Belgicku z 26.10.1984, Hauschildt proti Dánsku z 24.05.1989 a Piersack proti Belgicku z 1.10.1982).

K posledne uvedenému záveru vedú sťažovateľov i nasledovné dôvody.

I keď rozvrh práce pripúšťa štvrťročnú aktualizáciu rozvrhu pohotovostí (plánu dosažiteľnosti), takáto aktualizácia musí byť vykonaná vo forme dodatku (doplnenie alebo

zmena) k rozvrhu práce, nakoľko tento v pôvodnej podobe obsahuje rozvrh pohotovostí pre celý rok 2010 a aktualizáciou dochádza k jeho zmene. Uvedený záver vyplýva aj z ustanovení § 9 vyhlášky č. 118/2005 Z.z. Ako vyplýva zo spisu 0 Tp 16/2010, z plánu dosažitelnosti sudcov Okresného súdu v Považskej Bystrici od 29.03. do 28.06.2010 zo dňa 01.03.2010 nevyplýva, že ide o zmenu rozvrhu práce. Okrem toho táto zmena rozvrhu práce nie je ani sprístupnená na [http://www.iustice.gov.sk/wfn.aspx?](http://www.iustice.gov.sk/wfn.aspx?pg=lb6&htm=14/rs/2010/ospb.htm)

[pg=lb6&htm=14/rs/2010/ospb.htm](http://www.iustice.gov.sk/wfn.aspx?pg=lb6&htm=14/rs/2010/ospb.htm). Pre úplnosť je potrebné dodať, že v súvislosti so zmenou a doplnením zoznamu prísediacich (príloha č. 1 rozvrhu práce) bol prijatý dodatok č. 2 k rozvrhu práce zo 07.04.2010. Inými slovami v jednom prípade sa zmena rozvrhu práce vykonáva menej formálne (bez dodatku) a bez jej zverejnenia na web-stránke, v druhom prípade v štandardnej formalizovanej podobe (riadnym dodatkom) a s jej zverejnením na web-stránke, hoci vo svojej podstate ide o obdobné situácie. Podľa sťažovateľa neformálna zmena v osobe zákonného sudcu je neprípustná. Tento záver vyplýva aj z ustanovenia § 50 ods. 2 písm. g) zákona č. 757/2004 Z.z., podľa ktorého rozvrh práce obsahuje aj rozvrh služieb určujúci samosudcov alebo senáty a spôsob ich zastupovania v prípade, ak ide o rozhodovanie o väzbe. Akýkoľvek zásah do už vydaného rozvrhu môže byť vykonaný iba formou dodatku, z ktorého je zrejmé, ktorá časť vydaného rozvrhu práce sa mení.

Taktiež je potrebné uviesť, že v rozpore s § 52 ods. 7 zákona č. 757/2004 Z.z. nebola zmena plánu dosažitelnosti sudcov Okresného súdu v Považskej Bystrici od 29.03. do 28.06.2010 zo dňa 01.03.2010 prerokovaná v sudcovskej rade okresného súdu, čo vyšlo najavo v následnom konaní o preskúmanie zákonnosti väzby sťažovateľa.

Princíp, že pravidlá trestného konania musia byť ustanovené zákonom je všeobecným princípom práva. Primárnym účelom procesných pravidiel je ochrana obvineného pred akýmkoľvek zneužívaním zo strany štátnych orgánov, nakoľko je to práve obvinený, ktorý je najčastejšie postihnutý neexistenciou alebo nejasnosťou takých procesných pravidiel (rozsudok ESLP vo veci Coéme a ďalší proti Belgicku z 22.6.2000, § 102).

Z vyššie uvedených dôvodov má sťažovateľ za to, že návrh okresnej prokurátorky z 02.04.2010 mal byť v súlade so zákonom a rozvrhom práce pridelený zákonnému sudcovi, čo sa nestalo. Dôsledkom tohto vadného postupu bol sťažovateľ v rozpore s Čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a s čl. 5 ods. 4 Dohovoru odňatý zákonnému sudcovi a o návrhu okresnej

prokurátorky z 02.04.2010 nerozhodol „súd zriadený zákonom“ (mutatis mutandis rozsudok ESLP vo veci Posokhov proti Rusku z 13.2.2003, §§ 38-41). Rovnako o návrhu okresnej prokurátorky z 02.04.2010 nerozhodol sudca, ktorý by bol nestranný, nakoľko tento vadný postup posudzovaný na základe objektívneho kritéria vzbudzuje opodstatnené pochybnosti o nestrannosti sudcu, ktorý o návrhu okresnej prokurátorky z 02.04.2010 rozhodol (mutatis mutandis rozsudky ESLP vo veciach Cubber proti Belgicku z 26.10.1984, Hauschildt proti Dánsku z 24.05.1989 a Piersack proti Belgicku z 1.10.1982).»

V ďalšom bode sťažovateľ formuloval *„porušenie práva byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania a arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť uznesenia krajského súdu (čl. 17 ods. 1, čl. 17 ods. 2 a čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a čl. 5 ods. 4 dohovoru)“* uznesením krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010. V dotknutom trestnom konaní bolo sťažovateľovi obvinenie vznesené 13. júla 2009, pričom sťažovateľ uviedol, že v danom prípade nejde o trestnú vec takej skutkovej či právnej zložitosti, ktorá by odôvodňovala tak neúmerňujúcu dobu prípravného konania. Vychádzajúc z uvedeného prezentoval sťažovateľ záver, že vyšetrowanie je poznačené prierahmi zo strany orgánov činných v trestnom konaní, a podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd s týmito ním namietanými skutočnosťami v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevysporiadal, čím podľa neho *„zlyhal i v poskytnutí súdneho prieskumu zákonnosti pozbavenia slobody“*.

Sťažovateľ napokon dodal, že bol väzobne obmedzený na svojej osobnej slobode aj v predchádzajúcom období v rámci iných trestných stíhaní, a to v období od 29. októbra 2007 do 29. apríla 2008 a v období od 27. septembra 2009 do 1. apríla 2010, a tak bol vo svojej podstate obmedzený na osobnej slobode aj v dotknutom trestnom konaní.

Napokon sťažovateľ namietal *„porušenie práva na urýchlené rozhodovanie o zákonnosti väzby (čl. 17 ods. 2 ústavy, čl. 5 ods. 4 dohovoru)“* postupom okresného súdu a krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 0 Tp 26/2010 a sp. zn. 23 Tpo 24/2010 týkajúcich sa rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie na slobodu predloženej okresnému súdu 11. mája 2010, pretože podľa jeho vyjadrenia uvedené konania trvali od 11. mája 2010 až do 26. júla 2010.

Na základe uvedených argumentov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal nález, ktorým by vyslovil porušenie čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010, čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 a porušenie čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru postupmi okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 26/2010 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tpo 24/2010, uznesenia krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010 a sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 zrušil, prikázal krajskému súdu prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 15 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd konštatoval, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy garantujúcich právo na osobnú slobodu je obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označených ustanovení ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na rýchlosť tohto preskúmania a kvalitu preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, predmetom ktorého je preskúmanie žiadosti o prepustenie na slobodu.

1. K námietke porušenia „práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom“ uzneseniami krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010 a sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010

A.

Sťažovateľ uplatnil označenú námietku v prvom rade vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 19/2010 z 10. júna 2010, ktorým tento zamietol sťažnosť sťažovateľa podanú proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 26/2010 z 21. mája 2010, ktorým okresný súd rozhodol o ním uplatnenej námietke zaujatosti sudcu pre prípravné konanie v zmysle ustanovenia § 32 ods. 3 Trestného poriadku tak, že tento nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania o žiadosti sťažovateľa o prepustenie na slobodu predloženej okresnému súdu 11. mája 2010.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, ktorým malo byť spôsobené namietané porušenie základného práva. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, III. ÚS 124/04).

V zmysle judikatúry ústavného súdu pri právoplatnom rozhodnutí vydanom v trestnom konaní je pre začiatok plynutia lehoty dvoch mesiacov podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde rozhodujúci moment náležitého oznámenia rozhodnutia sťažovateľovi, ktorým je buď vyhlásenie rozhodnutia v prítomnosti sťažovateľa, alebo doručenie rovnopisu rozhodnutia (napr. III. ÚS 186/02, III. ÚS 90/03).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľovi bolo napadnuté uznesenie krajského súdu doručené 21. júna 2010. Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 30. septembra 2010, pričom na poštovú prepravu bola podaná 27. septembra 2010. Z uvedeného zjavne vyplýva, že dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti uplynula sťažovateľovi ešte pred odoslaním tejto sťažnosti ústavnému súdu. Sťažnosť vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 10. júna 2010 je preto podaná oneskorene a ústavný súd ju v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol.

B.

Jedným zo základných inštitucionálnych mechanizmov trestného procesu slúžiacich na zabezpečenie garancií ústavou formulovaného práva na nestranný súd sú ustanovenia Trestného poriadku zakotvujúce systém vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní, sudcov a ďalších participujúcich subjektov trestného konania v prípade ich zaujatosti. Sťažovateľ poskytovaný prostriedok ochrany garancie nestrannosti rozhodovania aj využil, a to prostredníctvom podanej námietky zaujatosti, o ktorej bolo predpísaným spôsobom rozhodnuté tak, že jej vyhovené nebolo. I napriek skutočnosti právoplatného rozhodnutia o uplatnenej námietke zaujatosti sťažovateľ jej argumentačné východiska opätovne duplicitne uplatnil pri nasledujúcom prejednávaní žiadosti o prepustenie na slobodu. Konajúcim súdom bol v odôvodnení príslušného rozhodnutia (uznesenie krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010) poučený, že dotknutá otázka už bola právoplatne rozhodnutá, a preto sa ňou nebolo v rámci daného konania možné zaoberať.

Porušenie požiadavky nestrannosti a nezávislosti súdu ako súčasť záruky kompetentnosti súdu uplatnil sťažovateľ v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu aj vo vzťahu k označenému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010, ktorého predmetom rozhodovania nebola uplatnená námietka zaujatosti, ale žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu.

Ústavný súd na tomto mieste konštatuje, že konvalidovať zmeškanie zákonom predpísanej lehoty vo vzťahu k uzneseniu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 10. júna 2010 prenesením námietok na ďalšie chronologicky nasledujúce rozhodnutie nemožno v žiadnom prípade akceptovať. Ústavný súd preto posúdil sťažnosť v časti námietky porušenia „*práva na rozhodnutie o zákonnosti väzby nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom*“ formulovaných vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 vzhľadom na nedostatok príčinnej súvislosti ako zjavne neopodstatnenú.

2. K námietke arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti uznesenia krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu sťažovateľ namietal nedostatok súdneho preskúmania zákonnosti pozbavenia osobnej slobody z hľadiska požiadavky

kvality preskúmania, konkrétne sťažovateľ namietal nesplnenie požiadavky náležitého odôvodnenia rozhodnutia, v dôsledku čoho považuje namietané uznesenie krajského súdu za rozhodnutie odporujúce čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.

Ústavný súd po preskúmaní uznesenia krajského súdu sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 v kontexte dôvodov prezentovaných v sťažnosti predloženej ústavnému súdu zistil tieto pre rozhodovanie relevantné skutočnosti:

V sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 0 Tp 26/2010 z 25. júna 2010, ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu, sťažovateľ namietal *„4-mesačnú nečinnosť orgánov prípravného konania odo dňa 1.4.2010, kedy bol vzatý do väzby“*, a nedodržanie požiadavky postupu trestného konania s osobitnou starostlivosťou a urýchlením platiacej pri vykonávaní väzobného trestného stíhania.

Krajský súd v uznesení, ktorým podanú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol, argumentoval, že sa s predmetnou námietkou nestotožnil, poukazujúc na skutočnosť, že sťažovateľ podal 11. mája 2010 žiadosť o prepustenie na slobodu v zmysle ustanovenie § 79 ods. 3 Trestného poriadku a v dôsledku sťažovateľom uplatnených námietok a sťažností je spisový materiál predkladaný nadriadenému súdu pre účely rozhodnutia o nich. Krajský súd uviedol, že *„Je len samozrejmé, že obvinený má právo v ktoromkoľvek štádiu trestného konania na podávanie podnetov a toto mu nie je možné pričítať k tiazii. Požiadavka urýchleného vybavovania väzobných vecí však nie je nadradená iným základným zásadám uvedeným v § 2 Tr.por. Rýchlosť vybavovania vecí nemôže byť na ujmu kvality činnosti orgánov činných v trestnom konaní a súdu, keďže odstránenie ich pochybení v ďalšom konaní môže mať za následok práve vznik prieskumov.“*

Ako už bolo uvedené, konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo - relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodovaniu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úlohou ústavného súdu je kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

Ústavný súd konštatuje, že v uznesení sp. zn. 23 Tpo 24/2010 z 20. júla 2010 krajský súd otázke splnenia jednej z formálnych podmienok väzby venoval dostatočnú pozornosť, keď, ako to vyplýva z odôvodnenia rozhodnutia, vyvrátil sťažovateľom formulovanú námietku o nečinnosti orgánov prípravného konania v období po vzatí sťažovateľa do väzby poukázaním na potrebu realizácie konkrétnych úkonov časovo zodpovedajúcich označenému obdobiu. Takisto ku všeobecnej námietke sťažovateľa o porušení požiadavky urýchleného postupu v trestných konaniach spojených s väzobným stíhaním predložil náležitú protiargumentáciu o prioritách trestnoprosesného postupu spojených so základnými zásadami trestného konania kladúcimi nároky na kvalitu celkového postupu trestného konania.

Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia krajského súdu zistil, že krajský súd poskytol na sťažovateľom formulované argumenty relevantného charakteru dostatočne náležitú odpoveď, a teda odôvodnil svoje rozhodnutie v ústavne akceptovateľnej miere. Ústavný súd tak dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy

a dohovoru, a preto sťažnosť v označenej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K námietke porušenia požiadavky urýchlenosti rozhodovania väzobných vecí postupmi okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 0 Tp 26/2010 a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tpo 24/2010

Pokiaľ ide o požiadavku urýchlenosti rozhodovania („bref délai“, „speedily“), Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že ju netreba posudzovať z čisto aritmetického hľadiska, ale je potrebné vždy zohľadniť aj podmienky a okolnosti každej konkrétnej veci (Sanchez-Reisse c. Švajčiarsko z roku 1986).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu, ktorej prokurátor Okresnej prokuratúry Považská Bystrica nevyhovel, bola okresnému súdu predložená 11. mája 2010.

V rámci prejednávania tejto žiadosti sťažovateľ počas výsluchu na okresnom súde 21. mája 2010 uplatnil v zmysle ustanovení § 31 a nasledujúcich Trestného poriadku námietku zaujatosti sudcu pre prípravné konanie s odôvodnením, že „*rozhodovanie v predmetnej veci nebolo pridelené v súlade s rozvrhom práce a so zákonom zákonnému sudcovi*“. Príslušný sudca pre prípravné konanie rozhodol o uplatnenej námietke uznesením z 21. mája 2010. Uznesenie sťažovateľ napadol sťažnosťou bezprostredne po jeho vyhlásení 21. mája 2010, pričom odôvodnenie sťažnosti doplnil 24. mája 2010. Krajský súd o zamietnutí podanej sťažnosti rozhodol uznesením z 10. júna 2010, ktoré sťažovateľovi doručil 21. júna 2010.

V zmysle ustanovenia § 32 ods. 4 Trestného poriadku po podaní sťažnosti proti rozhodnutiu sudcu o vylúčení, resp. nevyhlúčení z vykonávania úkonov trestného konania možno vykonať len nariadený úkon trestného konania s výnimkou rozhodovania vo veci samej a úkon, ktorého nevykonanie by mohlo ohroziť účel trestného konania. V súlade s uvedenou právnou úpravou teda sudca pre prípravné konanie a nadriadený súd najprv prejednali uplatnenú námietku zaujatosti a po doručení právoplatného rozhodnutia o nej, teda po odpadnutí zákonnej prekážky, okresný súd pokračoval v prejednávaní žiadosti sťažovateľa o prepustenie na slobodu. Celkovú dobu pripadajúcu na označené rozhodovanie

a doručenie právoplatného rozhodnutia zodpovedajúcu jednému mesiacu v kontexte okolností, teda za situácie podanej žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, hodnotí ústavný súd ako akceptovateľnú.

O podanej žiadosti o prepustenie na slobodu okresný súd rozhodol uznesením z 25. júna 2010 a toto rozhodnutie sťažovateľovi doručil 28. júna 2010. Z aritmetického hľadiska pre určenie celkovej doby rozhodovania okresného súdu treba k dobe od predloženia žiadosti o prepustenie na slobodu (11. máj 2010) do vzniku zákonnej prekážky (21. máj 2010) predstavujúcej 10 dní prirátat' ďalších 7 dní zodpovedajúcich obdobiu od odpadnutia zákonnej prekážky (21. máj 2010) do doručenia rozhodnutia okresného súdu sťažovateľovi (28. jún 2010). Doba konania okresného súdu tak predstavuje 17 dní.

O sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu, ktorým zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie na slobodu, bolo krajským súdom rozhodnuté 20. júla 2010, pričom toto rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené 26. júla 2010. Celková doba konania na druhom stupni tak zahŕňa obdobie od „reálneho“ ukončenia konania na prvom stupni, teda od spomínaného 28. júna 2010 do 26. júla 2010, teda celkovo 28 dní.

Vo svojej judikatúre už ústavný súd vyslovil, že požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (pozri napr. III. ÚS 345/06).

Ani u jedného z konajúcich súdov dĺžka konania neprekročila akceptovateľnú dobu jedného mesiaca. Vychádzajúc z jednoduchého aritmetického ponímania, prihliadnuc tiež na záver ústavného súdu o primeranosti dĺžky predchádzajúceho konania o uplatnenej námietke zaujatosti, zistenia ústavného súdu signalizujú dodržanie požiadavky urýchleného rozhodovania na oboch stupňoch konania. Ústavný súd preto sťažnosť v časti týkajúcej sa namietaného porušenia požiadavky urýchleného rozhodovania väzobných vecí postupmi okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach kvalifikuje ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2011